

Trafikverket
781 89 Borlänge

Telefon: 0771 - 921 921
trafikverket@trafikverket.se

www.trafikverket.se

Malin Kotake
PLkvm
Direkt: 010-123 1239
Mobil: 070-724 54 69
Malin.kotake@trafikverket.se

m.registrator@regeringskansliet.se

Kopia till:

Diariet, Eva Diffner

Remiss av utredningen om Styrmedel för att förebygga uppkomst av avfall i syfte att främja en cirkulär ekonomi, dir. 2016:3

Sammanfattning

Trafikverket har beretts möjlighet att yttra sig över utredningen om Styrmedel för att förebygga uppkomst av avfall i syfte att främja en cirkulär ekonomi, dir. 2010:3.

Sammanfattningsvis vill Trafikverket framföra att:

- vi delar utredningens slutsats att det krävs ytterligare styrmedel för att nå en mer resurseffektiv och cirkulär samhällsekonomi. Tillskapandet av ekonomiska drivkrafter för cirkularitet är en viktig framgångsfaktor.
- omställningen till en cirkulär ekonomi kommer att påverka det framtida transportbehovet och framtidens transporttjänster. Den pågående digitaliseringen har en stor potential att stödja utvecklingen av delningstjänster inom transportområdet.
- om en delegation för cirkulär ekonomi upprättas så bör Trafikverket vara en deltagande aktör.
- vi tillstyrker den föreslagna definitionen och de föreslagna ändringarna i trafikförordningen och vägmärkesförordningen med koppling till bilpooler. Trafikverket vill lyfta fram behovet av att främja även andra delningstjänster inom transportområdet t ex lånecykelsystem och delningstjänster för packcyklar. Det är viktigt att definitionen av bilpooler och bilpoolsbil fortsätter utvecklas i takt med utvecklingen av nya digitaliserade applikationer.
- förslaget att ge kommuner och statliga myndigheter en skyldighet att förebygga avfall inom ramen för myndigheternas miljöledningssystem kommer leda till ökat fokus på avfallsförebyggande åtgärder och till att skillnader i ambitionsnivå mellan olika kommunala och statliga aktörer jämnas ut. Trafikverket ifrågasätter dock förslaget i förordning (1997:907) om miljöledning i statliga myndigheter som handlar om skyldighet att rapportera in avfallsmängder.
- det är en viktig avfallsförebyggande åtgärd att undanröja sådana hinder i avfallslagstiftningen som i dagsläget motverkar och försvårar återanvändning.

Trafikverkets hantering av icke förorenade massor är ett exempel där tolkningen av nuvarande avfallslagstiftning i flera fall motverkar återanvändning. Det är även viktigt att kemikalie- och produktlagstiftningen anpassas till produkter tillverkade av återvunnet material.

Övergripande synpunkter

Utredningens förslag berör Trafikverkets verksamhet ur två perspektiv:

- Vid byggande och underhåll av den statliga infrastrukturen används stora volymer material och resurser. Dessa material och resurser har potential till resurseffektivisering och potential till att på ett bättre sätt än idag cirkulerar i giftfria och resurseffektiva kretslopp.
- I alla materialflöden av konsumentprodukter på marknaden ingår transporter som en del i livsrytmen. Transporter är även en del av människors vardag. Trafikverkets uppdrag handlar om att skapa en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktigt hållbar transportförsörjning för medborgare och näringsliv i hela landet. Omställningen till en cirkulär ekonomi kommer påverka det framtida transportbehovet och framtidens transporttjänster.

Trafikverket delar utredningens problembeskrivning av dagens linjära ekonomi som bygger på att utvinna naturresurser, producera, konsumera och bli kvitt avfallet. Material som vi idag hanterar blandas, sprids och späds ut. Det ekonomiska värdet försvinner och ämnen hamnar på fel ställen i naturen, blir svåra att komma åt och förstör viktiga ekosystem. Från Trafikverkets verksamhet är klimatpåverkan, spridning av kemiska ämnen och hantering av förorenade områden samt förlust av biologisk mångfald exempel på problembilden.

Vägverket och Banverket arbetade i slutet av 1990-talet med handlingsplaner för kretsloppsanpassning av den statliga infrastrukturhållningen. Åtgärder har vidtagits och det finns kunskap om vad som ytterligare kan göras för att förebygga uppkomst av avfall och öka återvinning och resurseffektivitet. Trafikverket delar utredningens slutsats att det krävs ytterligare styrmedel för att nå en mer resurseffektiv och cirkulär samhällsekonomi. Avsaknaden av ekonomiska drivkrafter är ett hinder för att komma vidare i skapandet av cirkulära flöden.

Trafikverket ser också att den pågående digitaliseringen har en stor potential att stödja utvecklingen av delningstjänster inom transportområdet. Utvecklingen av bilpooler, samåkningstjänster, låncykeltjänster etc. möjliggörs och förenklas genom nya digitala plattformar.

Del 1 Cirkulär ekonomi för hållbarhet och konkurrenskraft

Förslag: Tillsätt en tidsbegränsad delegation för cirkulär ekonomi

Om en delegation för cirkulär ekonomi upprättas bör Trafikverket vara en deltagande aktör.

Trafikverket delar utredningens bedömning att omställningen till en cirkulär ekonomi kräver strategisk samverkan mellan stat, näringsliv, kommuner, forskning och civilsamhälle. Samverkan som bör syfta till såväl stärkt svensk konkurrenskraft som global hållbarhet inom ramen för det svenska genomförandet av FN:s Agenda 30.

Trafikverket har genom verkets uppdrag - att skapa en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktigt hållbar transportförsörjning för medborgare och näringsliv - en viktig roll i omställningen till en cirkulär ekonomi. Genom utvecklingen av transportsystemet bidrar Trafikverket i samhällsutvecklingen. Transportsektorn står inför stora förändringar till följd av

den pågående digitaliseringen och omställningen till fossil oberoende. Förändringar som har potential att understödja delningsekonomi och omställning till en cirkulär ekonomi.

Bedömning: Skatteväxling för cirkulär ekonomi

Trafikverket bedömer att tillskapandet av ekonomiska drivkrafter för cirkularitet är en viktig framgångsfaktor. Skatteväxling i linje med utredningens förslag kan bidra till att skapa sådana drivkrafter. Även i Trafikverkets verksamhet är prisrelationer mellan nyinköp och återanvändning/reparationer i flera fall sådana att nyinköp är ekonomiskt fördelaktigt. Utredningen behandlar möjliga vägar framåt för skatteväxling som kan stimulera en cirkulär ekonomi. Trafikverket kan emellertid inte i detta tidiga skede närmare bedöma konsekvenserna av förslagen.

Del 2 Styrmedel för ökad nyttjandegrad och återanvändning av konsumentprodukter

Förslag: Öka tillgängligheten för bilpooler

Trafikverket tillstyrker den föreslagna definitionen och de föreslagna ändringarna i trafikförordningen och vägmärkesförordningen med koppling till bilpooler. Ändringarna bör kunna leda till att de hinder för införande av bilpooler som finns i framförallt storstadsregionerna undanröjs och att tillgängligheten till bilpooler kan öka. Avsaknaden av en lagstadgad definition av begreppet bilpool har försvårat införandet av nationella och lokal styrmedel för att premiera bilpooler.

Digitaliseringen kommer sannolikt att skapa nya lösningar och innovationer som stimulerar delningsekonomi för både varor och tjänster inklusive transporttjänster. För exempelvis bilpooler kan lösningar där privatpersoner delar sin bil när den inte nyttjas vara ett alternativ till traditionella bilpooler. Det är viktigt att definitionen av bilpooler och bilpoolsbil fortsätter utvecklas i takt med utvecklingen av nya digitaliserade applikationer.

Trafikverket vill lyfta fram behovet av att främja även andra delningstjänster inom transportområdet t ex lånecykelsystem och delningstjänster för packcyklar.

Förslag: Förebygga avfall i statliga och kommunala verksamheter

Trafikverket bedömer att förslaget att ge kommuner och statliga myndigheter en skyldighet att förebygga avfall kommer leda till ökat fokus på avfallsförebyggande åtgärder och till att skillnader i ambitionsnivå mellan olika kommunala och statliga aktörer jämnas ut. Trafikverket stödjer utredningens prioritering av åtgärder till det avfallsförebyggande arbetet. Lösningen på flera av de avfallsproblem Trafikverket står inför i dag återfinns tidigt i produktkedjan.

På sikt bör dock skyldigheter att förebygga avfall spela ut sin roll. I takt med att åtgärder för skatteväxling och andra styrmedel för cirkularitet genomförs bör avfallsförebyggande åtgärder falla ut som en naturlig del i företagens affärsmodeller.

Såväl giftfritt byggande som resurseffektivt byggande med begränsad klimatpåverkan är prioriterade områden i Trafikverkets verksamhet. Trafikverket ställer klimatkrav och krav på innehåll av farliga ämnen i både entreprenad och varu upphandlingar. Kraven ska bidra till att material och varor från byggnation och underhåll av infrastruktur kan cirkulera i giftfria och resurseffektiva kretslopp. De ska förebygga uppkomst av avfall. Kraven bygger på miljöbalkens hushållnings- och kretsloppsprinciper och tar sikte på uppfyllandet av de transportpolitiska målen. I framtagandet av miljökrav samverkar Trafikverket med storstäderna Göteborg, Stockholm och Malmö. Trafikverkets kravställande ska skapa drivkrafter till en omställning där giftfria, avfallssnåla, fossilfria och cirkulära produkter vinner marknadsandelar.

Trafikverket tillstyrker utredningens förslag att ge Upphandlingsmyndigheten i uppdrag att utveckla mått och kriterier för cirkulär upphandling. Trafikverket ser en stor potential i främjandet av cirkulär offentlig upphandling. Trafikverkets erfarenhet från arbetet med kemikaliekrav och klimatkrav är att otydligheter kring hur långt myndigheter får gå i sitt kravställande och hur besparingar i ett livscykelperspektiv ska värderas gentemot kortsiktiga kostnader utgör hinder för ett mer aktivt kravställande.

Det finns även en stor potential i att utveckla och på ett bättre sätt knyta ihop lagstiftningen inom kemikalie-, produkt- och avfallsområdet. Att undanröja hinder i avfallslagstiftningen som motverkar och försvårar återanvändning är en viktig avfallsförebyggande åtgärd liksom att anpassa kemikalie- och produktlagstiftningen till att hantera produkter tillverkade av återvunnet material. Trafikverkets hantering av icke förorenade massor är ett exempel där nuvarande avfallslagstiftning i flera fall motverkar återanvändning. Frågeställningen om när en produkt/ett material blir avfall och när den upphör vara avfall blir central i en cirkulär ekonomi. Avfall i den linjära ekonomins betydelse kan komma att spela ut sin roll i framtidens cirkulära ekonomi.

Trafikverket ifrågasätter förslaget i förordning (1997:907) om miljöledning i statliga myndigheter som handlar om skyldighet att rapportera in avfallsmängder. Trafikverket har 2017-06-15 skickat in remissvar, TRV 2017/29020, till Miljö- och energidepartementet gällande Naturvårdsverkets redovisning av regeringsuppdrag om Förbättrad avfallsstatistik och spårbarhet för farligt avfall samt Icke-farligt byggnads- och rivningsavfall. Trafikverket undrar hur dessa bägge rapporteringsskyldigheter förhåller sig till varandra. Som Trafikverket framför i remissvar TRV 2017/29020 finns ett behov av förbättrad avfallsstatistik och förbättrad uppföljning av resurs- och avfallsflöden. Det är dock viktigt att rapporteringen sker på ett så effektivt sätt som möjligt och att dubbelrapportering undviks.

I detta ärende har generaldirektör Lena Erixon beslutat. Föredragande har varit nationell samordnare material och kemiska produkter Malin Kotake, verksamhetsområde Planering Miljöenheten. Samråd har skett med verksamhetsområdeschef Planering Stefan Engdahl, avdelningschef Transportkvalitet Marie Hagberg, enhetschef Miljö Petter Åsman, måldirektör Sven Hunhammar, samt chefsjurist Charlotta Lindmark.

Lena Erixon

Generaldirektör Trafikverket